

מהדורה למורה

⭐ תשובה מיטבית

מארגן ותרגול: איך כותבים תשובה מלאה, מדויקת ומנומקת

כיתות	כיתות ב׳–ו׳
סוג	אסטרטגיית כתיבה
רמות בחוברת	רמה רגילה (כיתות ג׳–ד׳) | רמה מתקדמת (כיתות ה׳–ו׳) | רמה מותאמת – עולים וחנ״מ (כיתות ב׳–ג׳ • עולים • חנ״מ)
מטרות	הכרת 5 צעדים לתשובה מיטבית • פתיחת תשובה במילים מהשאלה • ביסוס תשובה בראיה מהטקסט • בדיקה עצמית
מיומנויות	כתיבה • ביסוס • בקרה עצמית

מהלך מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק׳)	מציגים שתי תשובות לאותה שאלה ושואלים: איזו טובה יותר ולמה?
הדגמה (10 דק׳)	מעבר על 5 הצעדים עם הטקסט על הדולפינים.
תרגול (20 דק׳)	מארגן + כתיבה.
בדיקה (10 דק׳)	רשימת בדיקה בזוגות + כרטיס יציאה.

✅ מפתח תשובות

רמה רגילה • כיתות ג׳–ד׳

1. התשובה של ליה – פותחת במילים מהשאלה, מסבירה (יונקים, נושמים אוויר) ומציינת פסקה.
2. דולפינים עוזרים זה לזה בכך שכשדולפין פצוע, חברי הקבוצה דוחפים אותו אל פני המים כדי שיוכל לנשום (פסקה 2).
3. החור נמצא (בראשם); הדולפינים מוצאים מזון בחושך (בעזרת נקישות...); לכל דולפין יש (שריקה מיוחדת משלו)
4. כי כל דולפין משמיע שריקה מיוחדת משלו, שמזהה אותו – כמו ששם מזהה אדם (פסקה 3).
5. בדיקה עצמית – אין תשובה אחת.

רמה מתקדמת • כיתות ה׳–ו׳

1. ① בעזרת נקישות – הקול חוזר מהדגים והם יודעים איפה הדג (פסקה 3). ② שחוש השמיעה שלהם מפותח מאוד ומחליף את הראייה בחושך.
2. בדומה לדגים, דולפינים חיים בים. לעומת זאת, דולפינים הם יונקים ונושמים אוויר, ועולים לפני המים (פסקה 1).
3. מהדולפינים אפשר ללמוד שעבודת צוות פירושה לדאוג לחלשים: כשדולפין פצוע, חבריו דוחפים אותו לפני המים כדי שינשום (פסקה 2). כך כל הקבוצה שורדת יחד.
4. הסבירו ← סיבה, "כי..."; השוו ← דומה ושונה; תארו ← פרטים ותכונות; הביעו עמדה ← דעה + נימוקים; הביאו דוגמה ← מקרה מתוך הטקסט
5. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.
6. בדיקה עצמית – אין תשובה אחת.

רמה מותאמת – עולים וחנ״מ • כיתות ב׳–ג׳ • עולים • חנ״מ

1. ים
2. "הדולפין חי בים." – משפט שלם
3. הדולפין נושם אוויר.
4. איפה? ← מקום; מי? ← אדם או חיה; מתי? ← זמן; מה? ← דבר

💡 טיפים להוראה ולהתאמה

- תלו את "5 הצעדים" בכיתה כפוסטר – אפשר להגדיל את העמוד הראשון של כל רמה.
- העובדות על הדולפינים נבדקו: יונקים, חור נשימה, שריקה אישית ("שם"), איכון בעזרת נקישות.
- בדיקה בזוגות: כל תלמיד/ה בודק/ת את התשובה של בן/בת הזוג לפי הרשימה.

רמה רגילה

תשובה מיטבית

מארגן ותרגול: איך כותבים תשובה מלאה, מדויקת ומנומקת

כיתות ג'–ד'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

⭐ 5 צעדים לתשובה מיטבית

1	🔍	**קוראים את השאלה פעמיים** מסמנים את **מילת השאלה** (מה? למה? איך? השוו...) ואת **מילות המפתח**.
2	📍	**מוצאים בטקסט** מחפשים את המקום בטקסט שעונה על השאלה וכותבים את **מספר הפסקה**.
3	✏️	**פותחים במילים מהשאלה** "הדולפינים עולים לפני המים כי..." – כך ברור על מה עונים.
4	💡	**עונים ומנמקים** כותבים תשובה + **הסבר או ראיה**: "כי", "לכן", "לדוגמה", "כפי שכתוב בפסקה...".
5	✅	**בודקים** עניתי על **כל חלקי השאלה**? כתיב? פיסוק? משפט שלם?

חלק א'

משווים תשובות

קראו את הטקסט ואת שתי התשובות. איזו מיטבית?

🐬 הדולפינים – חכמי הים

1. דולפינים הם יונקים שחיים בים. הם נושמים אוויר בעזרת חור נשימה שנמצא בראשם, ולכן הם עולים לפני המים כל כמה דקות.
2. הדולפינים חיים בקבוצות ונעזרים זה בזה. כשדולפין פצוע, חברי הקבוצה דוחפים אותו אל פני המים כדי שיוכל לנשום.
3. לדולפינים יש "שפה" של שריקות ונקישות. כל דולפין משמיע שריקה מיוחדת משלו, כמו שם. בעזרת נקישות הם גם מוצאים מזון בחושך – הקול חוזר אליהם מהדגים, והם יודעים בדיוק איפה הדג נמצא.

כיתות ג'–ד'
יצרה: רוית ראש בן ישי

תשובה מיטבית

כיתות ב'–ו'

יצירת רשת: שם ב' ראש

❓ השאלה: למה דולפינים עולים לפני המים?

תשובה של דן: "כי הם צריכים."

תשובה של ליה: "דולפינים עולים לפני המים כי הם יונקים ונושמים אוויר בעזרת חור נשימה בראשם (פסקה 1)."

1 איזו תשובה מיטבית? הקיפו ונמקו: מה יש בה שאין בתשובה האחרת? הערכה

① התשובה של דן

② התשובה של ליה

חלק ב'

מתרגלים צעד אחר צעד

השתמשו במארגן כדי לענות.

❓ השאלה: איך דולפינים עוזרים זה לזה?

🔍 מילת השאלה ומילות המפתח	
📍 מספר הפסקה	
✏️ פתיחה במילים מהשאלה	
💡 תשובה + נימוק / ראיה	

2 כתבו כאן את התשובה המלאה לשאלה "איך דולפינים עוזרים זה לזה?" כתיבה

---

3 השלימו פתיחות לתשובה מיטבית. פתיחה

הדולפינים מוצאים מזון בחושך לכל דולפין יש החור נמצא

שאלה: איפה נמצא חור הנשימה? ← _____ ...

שאלה: איך הדולפינים מוצאים מזון בחושך? ← _____ ...

שאלה: מה מיוחד לכל דולפין? ← _____ ...

חלק ג׳

עכשיו לבד

ענו תשובה מיטבית ובדקו את עצמכם.

4 **למה אפשר לומר שהשריקה של הדולפין היא "כמו שם"? ענו תשובה מיטבית.** תשובה מיטבית

6 **רשימת בדיקה: סמנו ✓ ליד מה שעשיתם בתשובה האחרונה.** בדיקה עצמית

בדקתי ש...	✓
ענית על כל חלקי השאלה	
פתחת במילים מהשאלה	
הבאת ראיה מהטקסט (מספר פסקה)	
הסברת במילים שלך ("כי", "לכן")	
כתבת משפטים שלמים, בכתיב ובפיסוק נכונים	

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה ⭐

הצעד שהכי חשוב לי לזכור:

מילת קישור לנימוק:

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מתקדמת

תשובה מיטבית

שאלות מורכבות, השוואה ושיפור תשובה

כיתות ה'-ו'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

⭐ 5 צעדים לתשובה מיטבית

1	🔍	**קוראים את השאלה פעמיים** מסמנים את **מילת השאלה** (מה? למה? איך? השוו...) ואת **מילות המפתח**.
2	📍	**מוצאים בטקסט** מחפשים את המקום בטקסט שעונה על השאלה וכותבים את **מספר הפסקה**.
3	✏️	**פותחים במילים מהשאלה** "הדולפינים עולים לפני המים כי..." – כך ברור על מה עונים.
4	💡	**עונים ומנמקים** כותבים תשובה + **הסבר או ראיה**: "כי", "לכן", "לדוגמה", "כפי שכתוב בפסקה...".
5	✅	**בודקים** עניתי על **כל חלקי השאלה**? כתיב? פיסוק? משפט שלם?

חלק א'

שאלות מורכבות

יש שאלות עם שני חלקים או יותר. מספרו כל חלק בשאלה לפני שעונים.

🐬 הדולפינים – חכמי הים

1. דולפינים הם יונקים שחיים בים. הם נושמים אוויר בעזרת חור נשימה שנמצא בראשם, ולכן הם עולים לפני המים כל כמה דקות.
2. הדולפינים חיים בקבוצות ונעזרים זה בזה. כשדולפין פצוע, חברי הקבוצה דוחפים אותו אל פני המים כדי שיוכל לנשום.
3. לדולפינים יש "שפה" של שריקות ונקישות. כל דולפין משמיע שריקה מיוחדת משלו, כמו שם. בעזרת נקישות הם גם מוצאים מזון בחושך – הקול חוזר אליהם מהדגים, והם יודעים בדיוק איפה הדג נמצא.

תשובה מיטבית
כיתות ה'-ו'
יצרה: רוית ראש בן ישי

🧩 פירוק שאלה

"**הסבירו** איך דולפינים מוצאים מזון בחושך, **ומה** זה מלמד על החושים שלהם."

חלק 1: איך מוצאים מזון בחושך? • חלק 2: מה זה מלמד על החושים?

1 **ענו על השאלה המורכבת שבתיבה. סמנו ① ו־② ליד כל חלק בתשובה.** שאלה מורכבת

2 **"השוו" – כתבו במה דומים ובמה שונים דולפינים ודגים. השתמשו ב"בדומה ל..." ו"לעומת זאת".** השוואה

חלק ב'

משפרים תשובה

תפקיד העורך/ת: שפרו תשובה חלקית.

✍️ תשובה לשיפור

שאלה: "מה אפשר ללמוד מהדולפינים על עבודת צוות? נמקו."

תשובה: "הם עוזרים."

3 **כתבו מחדש את התשובה כתשובה מיטבית (פתיחה, טענה, ראיה, הסבר).** שיפור

4 **התאימו בין מילת השאלה למה שצריך לכתוב בתשובה.** מילות שאלה

1. הסבירו	( ) פרטים ותכונות
2. השוו	( ) סיבה, "כי..."
3. תארו	( ) דומה ושונה
4. הביעו עמדה	( ) מקרה מתוך הטקסט
5. הביאו דוגמה	( ) דעה + נימוקים

חלק ג'

שאלה פתוחה

תשובה מיטבית עם עמדה.

5 **האם לדעתכם נכון להחזיק דולפינים בבריכות לצורך מופעים? הביעו עמדה ונמקו בעזרת מידע מהטקסט (לדוגמה: חיים בקבוצות, שפה).** עמדה

6 **רשימת בדיקה: סמנו ✓ ליד מה שעשיתם בתשובה האחרונה.** בדיקה עצמית

בדקתי ש...	✓
ענית על כל חלקי השאלה	
פתחת במילים מהשאלה	
הבאת ראיה מהטקסט (מספר פסקה)	
הסברת במילים שלך ("כי", "לכן")	
כתבת משפטים שלמים, בכתיב ובפיסוק נכונים	

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה ⭐

איך מפרקים שאלה מורכבת:

מה שיפרתי היום בכתיבה:

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מותאמת – עולים וחנ״מ

תְּשׁוּבָה בְּמִשְׁפָּט שָׁלֵם

מַתְחִילִים לִכְתֹּב תְּשׁוּבָה טוֹבָה

כיתות ב׳–ג׳ · עולים · חנ״מ · עם ניקוד

יצרה: רוית ראש בן ישי

שֵׁם: _____ כִּתָּה: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

⭐ תְּשׁוּבָה טוֹבָה

1. קוֹרְאִים אֶת הַשְּׁאֵלָה. 2. מוֹצְאִים בַּטֶּקְסְט. 3. כּוֹתְבִים מִשְׁפָּט שָׁלֵם.

חֵלֶק א׳

קוֹרְאִים

קִרְאוּ.

🐬 הַדּוֹלְפִין

1. הַדּוֹלְפִין חַי בַּיָּם.
2. הַדּוֹלְפִין נוֹשֵׁם אֲוִיר.
3. הַדּוֹלְפִין חַי עִם עוֹד דּוֹלְפִינִים.
4. הַדּוֹלְפִין אוֹהֵב לְקַפֵּץ.

1 אֵיפֹה חַי הַדּוֹלְפִין? כִּתְבוּ מִשְׁפָּט שָׁלֵם: "הַדּוֹלְפִין חַי ב___."

הַדּוֹלְפִין חַי ב_____.

2 מָה הַתְּשׁוּבָה הַטּוֹבָה?

① "יָם."

② "הַדּוֹלְפִין חַי בַּיָּם."

3 מָה נוֹשֵׁם הַדּוֹלְפִין? כִּתְבוּ מִשְׁפָּט שָׁלֵם.

_____

_____

חֵלֶק ב׳

מִלּוֹת שְׁאֵלָה

הַתְאִימוּ.

4 הַתְאִימוּ:

1. אֵיפֹה?	( ) דָּבָר
2. מִי?	( ) זְמַן
3. מָתַי?	( ) מָקוֹם
4. מָה?	( ) אָדָם אוֹ חַיָּה

📍 **אֵיפֹה?** מָקוֹם	🙋 **מִי?** אָדָם/חַיָּה	⏰ **מָתַי?** זְמַן
❓ **מָה?** דָּבָר	🤔 **לָמָּה?** סִבָּה	🛠️ **אֵיךְ?** דֶּרֶךְ

✂️ גִּזְרוּ כָּאן

כַּרְטִיס יְצִיאָה

תְּשׁוּבָה טוֹבָה הִיא מִשְׁפָּט:

_____

(הַקִּיפוּ) 😀 🙂 😐

יצרה: רוית ראש בן ישי